

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Corpus Juris Canonici

Gregor <XIII., Papst>

Coloniae Munatianæ, 1665

De Eo, Qvi Cognovit Consanguineam uxoris suæ, vel sponsæ. Titvlvs XIII.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62915](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62915)

se transfusa regionem: & ab Ebuzien. tandem veniens civitatem, quandam ibidem cum terra & dote decenti sibi matrimonialiter copularunt, de qua prolem se concessisse est suscepisse. Ea propter s. v. per Apost. sed.]

CAP. VII.

Si filii duorum compatrum, per quorum alterum deventum est ad compaternitatem, matrimonium contrahant, separantur: & tempore contractus scientes impedimentum, illud denunciare tenentur. Idem Magistro S. Cano. Herforden.

Tva a nos duxit dilectio consulendos, an natus ante compaternitatem, filium compatris patris sui vel commatris sibi possit matrimonialiter copulare? & si b contraxit, an debeant separari? & an consueti talis matrimonii teneantur illud in publico accusare? Super quo respondemus, quod huiusmodi personæ non possunt matrimonium contrahere: & si contraxerint, possunt ab invicem separari: & qui contractum sciverint, debent ecclesiæ illud nunciare.

CAP. VIII.

Inter baptismum & filium baptizantis, oritur cognatio spiritalis, impediens & dirimens matrimonium inter eos contrahendum, h. d. Gregorius IX.

Ex literis a vestris accepimus, quod cum Martha mulier coram officiali Cantuarien. Alanum peteret in virum, & se ad idam ab eo accamalter cognitam per testes idoneos probavisset: dictorum tandem testium depositionibus publicatis, idem A. excipiendo proposuit, quod eam habere non poterat in uxorem, pro eo quod ipsum pater mulieris ejusdem, qui sacerdos extitit d. baptizavit. Sed cum idem officialis exceptione huiusmodi non admittenda tulerit sententiam contra ipsum, & idem ad sedem Apostolicam appellaverit: Mandatum, quatenus si est ita, eundem A. super hoc ab impetitione mulieris absolvatis ipsius, eidem mulieri perpetuum silentium imponentes.

DE COGNATIONE a

legali.

TITVLVS XII.

CAP. I.

Inter adoptivum & filium adoptantis non potest durante adoptione consistere matrimonium. Nicolaus ad consulta Bulgarorum.

Si qua f per adoptionem mihi soror esse ceperit, quamdiu durat adoptio inter me & ipsam, nuptiæ consistere non possunt.

DE EO q QUI COGNOVIT CON-
sanguineam uxoris suæ, vel
sponsæ.

TITVLVS XIII.

CAP. I.

Affinitas superveniens post matrimonium contractum non solvit matrimonium, sed exactionem debiti impedit, & crimen incestus inhabilitat quoad matrimonium contrahendum. Ex Concilio apud h. Metiam.

Siquis i cum filiastra sua scienter fornicatus fuerit, nec a matre debitum petere, nec filiam unquam

a Cap. 2. eod. tit. in 3. comp. Vid. Sot. 4. sent. dist. 42. q. 1. art. 3. b contraxerint. c Ca. 1. De cogn. spir. l. 6. B. Thom. 4. sent. dist. 42. q. 1. art. 2. & Durandum ead. dist. q. 1. d extiterat. e vid. Magistr. 4. sent. dist. 42. & ibi sp. Thom. 3. art. 1. 2. & 3. & Durandum q. 1. f C. 1. eo. tit. in 1. comp. g Vid. Conc. Trid. sess. 24. de refor. c. 4. h Med. al. Mentian. i C. 1. eod. tit. in 1. compil. Vid. Burch. l. 19. decr. c. 5. tit. de fornicatione, &c.

habere potest uxorem: nec filiastra, nec illa ullo unquam tempore alii, se poterunt matrimonio copulare.

CAP. II.

Affinitas superveniens etiam per illicitum coitum, dissolvit sponsalia de futuro, sed non matrimonium: & incestuosus contrahere non potest.

Alexander III. Peñaveni. Episcopo.

Veniens a ad nos presentium lator: [1 & 7.] Inquit. t. resp. quod si matrem sponsæ suæ cognovit, & b sponsæ nunquam carnaliter adhaesit, imponenda est ei poenitentia paulo major, quam pro adulterio: qua peccata, vel parte ipsius, poterit ex dispensatione, cum alia matrimonium contrahere. Cæterum si sponsam cognovit, antequam matrem vel post, nunquam eam, vel aliam potest accipere in uxorem.

[1 Nobis tuas f. literas presentavit, ex quarum tenore respondimus, quod quandam in uxorem duxerat, quam quidam susceperunt per mensum quo eam duxerat non cognoscere. Continuo eam, sicut dicit, quod pater sponsæ duxit uxorem suam qua sponsæ mater erat, quam in eius lecto facientem diabolo suadente cognovit. Transacto vero mense tam pater quam alii propinqui coegerunt, ut eum ea matrimonium consummaret, quod facere minuit donec tecum super hoc loqueretur.]

CAP. III.

Non separatur matrimonium ad dictum unius, adjecta affinitate inter conjuges precessisse.

Idem.

De illo c, qui uxorem fratris, antequam ei matrimonio jungeretur se proposuit cognovisse: Respondemus, quod nisi hoc publicum & notorium fuerit, auctoritate testibus comprobatum, prædictum matrimonium occasione illa ipsum impetere non permittit.

CAP. IV.

Incestuosus matrimonium contrahere non debet: sed si contrahat, tenet: & tunc tenetur reddere, sed non potest debitum exigere: & non minus tenetur uxori necessaria administrare.

Celestinus III.

Transmisit a nobis tuæ literæ demonstrant, quod C. uxore sua defuncta, filiam eius privignam, videlicet propriam, copula carnali cognovit: postmodum aliam accipiens in uxorem, cum privigna publicè ræquam canis ad vomitum rediens, illicitam rem committere non expavit. Quia verò super his consilium requisisti, præfenti pagina respondemus, quod legitime uxorem cohabitans, & necessaria subministrans, non cognoscatur eam, quamdiu vixerit, nisi ab ea fuerit requisitus: & tunc ad ipsam non sine gravi cordis dolore accedat: qui etiam pro incestu & adulterio, donec cum ea poenitentiam fecerit, iuxta moderamen tui arbitri poenitentiam agens, postmodum si supervixerit, perpetuo sine spe conjugii permanebit.

CAP. V.

Non separatur matrimonium ad confessionem conjugum, quæcumque affinitatem præcessisse, etiam si numerus viciniae confusitas. Et est casus multum allegabilis & notabilis.

Idem.

Super a eo, quod postulas, utrum conjugatus, qui ante contractum matrimonium uxoris suæ consanguineam carnali commixtione cognovit, cum id fateatur uterque, & aliqua pars viciniae hoc adclamare dicatur, sit ab uxore sua iudicio ecclesiæ separandus. Tuæ frater, respondemus f: quod propter eorum confessionem tantam, vel rumorem viciniae, separari non debet: cum & quandoque nonnulli inter se contra matrimonium velint colludere, & ad confessionem

a Cap. 3. eod. tit. in 1. compil. & post conc. Later. p. 12. cap. 4. b al. si sponsa. c Ca. 2. eod. tit. in 2. comp. d Ca. 3. eod. tit. in 2. comp. Præ alii vid. Sot. 4. sent. dist. 37. q. 1. art. 3. e Ca. 4. eod. tit. in 1. compil. f rescribimus. incestus

incestus facile profiliunt, si suo iudicio crederent per iudicium ecclesie concurrendum. Rumor autem viciniæ non adeo est iudicandus validus, quod nisi rationabiles a & fide dignæ probationes accedant, possit bene contra-ctum matrimonium irritari. b

CAP. VI.

Affinitas superveniens non dissolvit sponsalia de presenti. Innocentius III. præposito Magde-
burgenfi.

Discretionem e tuam: [1 & 7.] Sanè ex parte tua fuit propositum, quòd quidam cum muliere qua-
dam legitime per verba de præsentibus contraxit, quam post-
modum à se incognitam, cuidam consanguineo suo tra-
didit in quantum potuit renitentem. Ille verò cum ipsa,
licet invita, matrimonii solemnia celebravit: sed mulier
quam citò fuit reddita libertati, aufugit ab eo, & se pri-
ori viro restitui postulavit. Nos igitur inquisit. r. respon-
d. quòd & viro pro tam turpi facinore gravis est peniten-
tia injungenda, & mulier propter publicam d honesta-
tem est monenda sollicitè, ut nec primum repetat, cujus
consanguineus eam licet invita cognovit: nec redeat
ad secundum, cui non potest propter e reatum adulterii
commiseri: sed in continentia maneat, donec prior fue-
rit viam universæ carnis ingressus. Quòd si forsitan ad
id induci nequiverit, vir prior cogatur redire ad ipsam, &
maritali eam affectione tractare: cum adulterium ei non
possit obijcere, qui eam adulterandam tradidit, præser-
tim invita. Nam & si secundum * Evangelicam ve-
ritatem nunquam nisi propter fornicationis f causam,
aut vir uxorem aut uxor possit dimittere virum: non ta-
men semper propter causam eandem, vel uxor virum,
vel vir dimittere potest uxorem, cum possit exceptione,
vel replicatione legitima impediri. Sed nec affinitas,
que post contractum legitime g matrimonium inter vi-
rum & uxorem iniquè contrahitur, ei debet officere,
que huiusmodi iniquitatis particeps non existit b, cum
iure non debeat sine sua culpa privari: quanquam à
quodam prædecessore nostro dicatur in simili casu fuisse
distinguitum, utrum incestus vel adulterium manifestum
fuerit, an occultum: aliis afferentibus inter gradum proxi-
mum & remotum esse potius distinguendum.

[1 In Domino commendamus, quòd in his que dubia repe-
tus vel obscura, sedem consulti ap. ut in eis de cetero ipsius auct.
prestat.]

CAP. VII.

Copula carnali habita cum puella septem annorum, dirimit
matrimonium postea contractum cum consanguinea. b. d. secundum
viam intellectum.

Idem Bisuntinum Archiepiscopo.

Fraternitati i tuæ: [1 & 7.] Divortii sententiam
approbamus, quam in eum canonicè promulgasti,
quæ illam sibi postea copulare præsumpsit, cujus antea so-
rorem adhuc septennem contractis sponsalibus extraor-
dinaria libidine noverit polluisse.

[1 Super tribus capitulis scd. Apost. consentienti, ad cuius con-
suetudinem est in rebus dubiis à cunctis fidelibus recurrendum, scriptis
presentibus respondemus. In primo.]

CAP. VIII.

Affinitas causata ex copula illicita, rumpit sponsalia præceden-
tia, & privat facultate contrahendi matrimonium.

a Probabiliter, in aliquot Cod. b Bald. in l. r. c. de prob. & l.
de quidem. C. de accus. c C. i. eod. tit. in 3. comp. d Vid. conc.
Trid. sess. 24. de reform. matr. ca. 3. e præter. * Matth. 19.
Marc. 10. Luc. 16. f Vid. conc. Trid. sess. 4. de sacra. matr. in princ.
& ca. 7. g legitimum, h existit. i Ca. 2. eod. tit. in 3.
comp. Sed. 4. sem. dist. 4. q. un. art. 2. versic. quòd si obijcitur.

Idem Episcopo Gerunden. a

Ex literis b fraternitatis tuæ accepimus, quòd G. lato-
re earum matrem puellæ, quam intra nobiles annos de-
sponsaverat in uxorem, carnaliter sæpè cognovit & post
carnali commixtione puellam tractavit adultam: [1 & 7.]
Nos autem eidem viro penitentiam injungi fecimus pro
peccato: consult. respondentes, quòd eis ab invicem se-
paratis, mulier alteri viro non nubat, si postquam novit
viri & matris delictum, ei non erubuit commiseri. Vir
etiam & mater mulieris nunquam debent ad alias nuptias
convolare, sed semper continentiam servare tenentur, &
enorme desere delictum, quod pro nefanda libidine
contraxerunt, præsertim si circa personas huiusmodi de-
lapsu carnis minimè timeatur.

[1 Unde ipsius viri animo provideri humiliter postulasti, &
utrum mulieri ad secundas nuptias eo vivente liceat convolare, cum
hoc factum publicum & notorium habeatur.]

CAP. IX.

Idem quoad titulum dicit quòd decre. supr. prox.

Idem Archiepiscopo Magdeburgen.

Veniens c ad Apostolicam sedem E. laicus nobis pro-
posuit, quòd cum tempore infantie suæ quendam
puellam se ducturum juraverit in uxorem, quam citò ad
legitimam pervenisset ætatem: pater puellæ consecra-
tione huiusmodi fidei iurorum obligatione hinc inde
firmata, eam in propriam domum recepit, & nutritiv
simul cum puella: deinde ex conversatione diuturna
forori puella carnaliter se conjunxit tandem amicum
suorum devictu instantia, quam juraverat in uxorem ac-
cepit: & nuptiis celebratis, quando se illi opportunitas
ingerebat, cognoscebat utramque. Verum licet in præ-
sentia tua super hoc fuerit accusatus, convinci tamen non
potuit, nec suum voluit confiteri delictum: nunc autem
reverfus ad cor, penitens de commissis, salutis suæ con-
siliu requirit impendi. Cum igitur non tantum à ma-
lo, sed ab omni specie mali præcipiat Apostolus d absti-
nere: mandamus, quatenus prædicto E. pro huiusmodi
enormitatis excessu injuncta penitentia competenti, con-
sulas ei, monens illum salubriter, & inducens, ut de cæ-
tero abstineat ab utraque.

CAP. X.

Affinitas superveniens non dissolvit matrimonium.

Idem Archiepiscopo Strigoni.

Tua fraternitatis e devotio postulavit, utrum is, qui
cum forore legitime conjugis fornicatur, cum uxo-
re possit postmodum commorari, & exigere debitum,
ac solvere requisitus. Nos igitur respondemus, quòd ux-
or & à commixtione viri abstineat propter publicam ho-
nestatem, & in continentia maneat, donec vir viam uni-
versæ carnis ingressus fuerit, diligentius est monenda.
Quòd si forte commotioni parere recusans talis fuerit,
ut de lapsu timeatur ipsius, vir ejus poterit & debet
cum Dei timore debitum ei solvere conjugale, cum af-
finitas post matrimonium iniquè contracta, illi nocere
non debeat, quæ iniquitatis particeps non existit.

CAP. XI.

Summatum est supr. capitulo proximo.

Gregorius IX. Episcopo Picta-
vien. f

Ordanæ g mulieris petitio conjinebant, quòd I. lai-
cus cum ipsa, quæ nondum decimum ætatis suæ an-
num compleverat, per verba de futuro contraxit, & ea

a Gerunden. al. Fertindinen. al. Graden. b C. 3. eod. tit. in
3. comp. vide Tabiensem in summa, verbo sponsalia. 5. q. in quarta
modo. c C. 4. eod. tit. in 3. comp. vide Covarr. 4. dec. pa. 1. c. 5. non
longè à principio. d i. Thess. e C. 3. tit. de consangu. & af-
fin. in 3. comp. f Pictavienfi. g Vide quos citavi in ca. à ne-
bis, & c. fin. supr. de despons. impub.

intra ejusdem anni spacium carnaliter cognita, matrem ipsius sibi matrimonialiter copulare, & ad damnatae commixtionis amplexus procedere non expavit: & infra. Quare praefata I. supplicavit, ut cum carnis stimulia resistere nequeat, sibi (ne jure suo sine sua propria culpa fraudetur,) providere salubriter dignaremur. Ea propter mandamus, quatenus (si res ita se habet) utrumque ipsorum ad votendam perpetuam continentiam attentè moneas & inducas: & si ad eam induci nequeverint, memoratum I. (injuncta ei primitus pro commisso incestu poenitentia competenti) ut eidem cohabitaret, & conjugale debitum reddat exactus, ecclesiastica censura compellas.

DE CONSANGVINITATE ET AFFINITATE.

TITVLVS XIV.

CAP. I.

Separatur matrimonium contractum inter affines primi generis & quartu gradus.

Alexander III. Castren Abbati. a

EX literis b tuis accepimus, quod cum quidam fecerit quandam viduam subarrasset, & carnaliter cognovisset: [1 & 7] Tandem cum vir paratus esset eam in conspectu ecclesiae subarrare, surrexerunt duo proponentes, quod iste qui eam subarrare volebat, priorem virum quarto gradu consanguinitatis attingit, unus autem ita se audivisse juravit, alius noluit id juramento firmare: [2 & 7]. Nunc questio prima revixit, & juraverunt duo coram Archiepiscopo c Plumbarola, quod primus vir fuit superfluiti quinto consanguinitatis gradu conjunctus. Quocirca mandamus, quatenus utramque partem ante tuam praesentiam invoces, & facias testes coram te jurate: [3 & 7]. Inquisita vero diligentius veritate, si per testes circumspectos omni exceptione majores inveneris, quod primus vir superflitem quarto gradu consanguinitatis attingit d, non differas divortii sententiam promulgare: æque enim (ut canones dicunt) abstinendum est a consanguineis e uxoris, ut propriis. Cæterum tuam prudentiam volumus non latere, quod non sunt causæ matrimonii tractandæ per quoslibet, sed per iudices discretos, qui potestatem habeant judicandi, & statuta canonum non ignorent.

[1 Et cohabitasset cum ea per annum, Medualdum virum mulieris traxit in causam, proponens, quod illam in potestate sua positam quasi fornicariam cognovisset: tunc vir & mulier quos iuramento firmaverunt, quod ab anno alter & plus in alterius copulam consenserat maritalem, & de cætero sicut vir & mulier habitarent in simul. Cum autem nec iuramentum, nec fidem procurator habuit, exigit eam publice subarrari, quod.]

[2 Et ob hoc licet ille presaram mulierem subarrare distulerit, minime tamen ab eius cohabitatione descessit. Processu vero temporis ad instantiam Medualdi presatus vir publice matrimonium celebravit, & postmodum serè per annum cum uxore pertransiit.]

[3 Ad hoc inquiras à quibus & in quibus & quando didicerint, quod testantur. Si vero post motam questionem didicerint, non est ad eorum dicta jam dictum matrimonium dissolvendum, firmiter nec si ab accusatoribus matrimonii didicerint.]

CAP. II.

Affinitas superveniens, de qua saltem constat per famam, solvit sponsalia de futuro.

Urbanus III. Burdegalen. Archiepiscopo.

a Castrensis, al. Castren. b C. i. eod. tit. in 1. comp. & post cons. Lat. sub Alex. and. III. p. 6. c. 32. c Plumbada. d contingit. e in 7. Codicibus manuscr. ita: à consanguineis uxoris & propriis.

Super eo s, quod juvenem adferis puellam nondum nubilem fide interposita desponsasse, quæ jam facta nubilis eum repetit: & ille excipit dicens, se non debere eam ducere, pro eo quod postquam puellam adfidavit eandem, carnaliter propinquam ipsius cognovit: Inquisit. t. respond. quod si manifestum est juvenem cognovisse propinquam prædictæ puellæ, vel si non est manifestum, fama tamen loci hoc habet, cum esset sponsa tantummodo de futuro, idem ab ejus impetitione debet absolvi.

CAP. III.

Si dispensatur cum aliquo, ut possit contrahere in certo gradu, aliis prohibito, requiritur quod uterq, contrahentium tati gradu distet à stipite, præsertim si hoc habet consuetudo.

Celestinus III.

Quod b dilectio: & infra. Quævisisti, utrum si, qui à stipite per descendentem lineam, sexto vel septimo gradu distat, possit ei, quæ ex altera parte per lineam descendentem ab eodem stipite, secundo vel tertio gradu distat, matrimonialiter copulari, propter indulgentiam Apostolicæ sedis legati, qua permissum est hominibus tertæ illius in sexto gradu conjungi: Quod videtur posse fieri secundum regulam, qua dicitur: Quoto gradu quis distat à stipite, & à quolibet, per aliã lineam descendenti ab eodem: cum tamen de consuetudine tertæ, si quando talis casus emergerit, incolæ propter proximiorum gradum conjunctos separent & impediunt copulati mulieres. Nos itaque respondemus, quod indulgentia hoc est intelligenda, quod uterque conjungendorum distet à stipite sexto gradu. Si vero alter sexto vel septimo gradu distat à stipite, alter autem secundo vel tertio, conjungi non debent: unde in hac parte consultus duximus multitudinè & observata consuetudini deferendum, quàm aliud in disensionem & scandalum populi statuum, quodam adhibita novitate.

CAP. IV.

Infideles conjuncti in gradu prohibito à lege canonica, post baptismum non separantur.

Innocentius III. Archiepiscopo & capitulo

Tiren. c

DE a infidelibus ad fidem conversis, utrum si conversionem suam secundum legis veteris instituta, circa gradus consanguinitatis à canone denotatis conjuncti fuerint, separari debeant post baptismum: Consult. duximus respondendum, quod matrimonium contractum, non est post baptismi lavacrum solvendum, cum à Iudeis Dominus requisitus, si liceret uxorem ex quacunque causa dimittere, ipsis respondit: Quos Deus a conjunxit, homo non separet: per hoc innuens esse matrimonium inter eos.

CAP. V.

Consanguineis mariti cum consanguineis uxoris licite contrahunt, hoc primo. In gradibus prohibitis non possunt matrimonium contrahere, etiamsi hoc habeat consuetudo, hoc secundo.

Idem Roman. f. Archiepiscopi.

Quod g super his: [1 & 7]. Super eoigitur, quod pater & filius, cum matre & filia, & duo cognati cum duobus cognatis, avunculus & nepos cum duobus fororibus contrahunt matrimonia b, taliter tibi duximus respondendum, quod licet omnes consanguini-

a C. i. eod. tit. in 2. comp. b C. 2. eod. tit. in 2. comp. tenendum est, quod decrevit Concil. Lat. sub Innoc. III. quod referunt f. hoc tit. ca. non debet. Adde qua dixerunt in tractatu cognationis. c Tiron. al. Tiren. al. Thronens. d C. 1. eod. tit. in 2. comp. vide Martini. sent. 4. sent. dist. 39. & ibi D. Thom. q. 1. art. 2. e Greg. 2. Mart. 19. Marc. 10. f Rossanen. al. Rossanen. al. Pisan. g C. 2. eod. tit. in 2. comp. h al. matrimonialiter taliter tibi, &c.